

Milena Mileva Blažič, Blanka Bošnjak, Jakob J. Kenda, Peter Svetina, Alenka Žbogar in Marica Žvegljč:

Novi svet iz besed 7

Berilo za 7. razred osnovne šole

(recenzija)

Berilo *Novi svet iz besed 7*, ki je zasnovano kot učbenik, je razdeljeno na pet sklopov: Svetovna književnost po letu 1950, Slovenska književnost po letu 1950, Svetovna književnost 19. in prve polovice 20. stoletja, Slovenska književnost 19. in prve polovice 20. stoletja, Starejša svetovna književnost ter Starejša slovenska književnost. S tem je že nakazano razvrščanje besedil po obdobjih in smereh, ki je značilno za pouk književnosti proti koncu zadnjega triletja osnovne šole. Berilo vsebuje vsa kanonska besedila in avtorje, ki jih predpisuje učni načrt, nekatera druga, v učnem načrtu predlagana, besedila, del besedil pa je po načelu aktualnosti, zanimivosti in estetske vrednosti izbran še dodatno. Zastopani so domači in tuji avtorji, kar je zelo pomembno za spoznavanje kultur in kulturnih vrednot in s tem za razvijanje strpnega odnosa do drugih in drugačnih, zastopana so dela klasikov in besedila iz sodobne književnosti, vključene so vse tri književne zvrsti, opazna pa je tudi velika tematska in motivna raznolikost besedil. Berilo omogoča tudi iskanje prehodov in povezav med visoko in trivialno književnostjo oziroma primerjavo med estetsko polnovrednimi in trivialnimi književnimi besedili. Izbor književnih besedil v berilu *Novi svet iz besed 7* ustreza literarni kakovosti in primernosti besedil učenčevi stopnji osebnostnega in bralnega razvoja. Tako imajo učitelji možnost, da učence vodijo pri dejavnem razvijanju ustvarjalne, spoznavne in sporazumevalne zmožnosti oziroma pri dejavni komunikaciji z leposlovjem.

Umetnostnim besedilom dodana neumetnostna besedila so pomembna predvsem za pridobivanje znanja iz literarne teorije in literarne zgodovine. Delčki biografij, zanimive anekdote, misli in grafiti ob posameznem umetnostnem besedilu, so zelo dobrodošli tudi kot sredstvo za dopolnitev in podkrepitev šolske interpretacije. Po mojih izkušnjah so ta besedila za učence zelo privlačna in imajo zato tudi pomembno vlogo pri vplivanju na priljubljenost pouka književnosti.

Za berilo *Novi svet iz besed 7* lahko rečemo, da omogoča aktivno šolsko interpretacijo pri pouku književnosti in s tem spodbuja dialog s književnim besedilom in dialog o književnem besedilu, kar pa je tudi temeljni smoter pouka književnosti. K spodbujanju branja literature, njenemu doživljanju, razumevanju, vrednotenju in izražanju ob branju pa poleg ustreznih izbranih literarnih besedil zelo pripomorejo tudi naloge za dejavnosti pred branjem in po njem, ki so za učence, kljub temu da včasih

rešitve zapisujejo v zvezek, na delovne liste ipd. ali pa ob nalogah vadijo govorno izražanje, še vedno privlačne, saj jih take dela predvsem vsebina. Naloge v berilu *Novi svet* iz besed 7 omogočajo diferenciacijo pri pouku književnosti, temeljijo pa na za učence navadno najprivlačnejšem, komunikacijskem, modelu pouka književnosti. Ob besedilih so naloge za dejavnosti pred branjem oziroma dejavnosti, ki spodbujajo motivacijo za branje besedila, literarnemu besedilu sledijo stvarna pojasnila učencem manj znanih besed, tem pa naloge za dejavnosti po branju, medijske predelave in ustvarjalne naloge. Naloge vključujejo in predlagajo ilustriranje besedil, pisanje scenarijev in dramatizacij, pisanje zgodb, pisanje pesmi, pisanje stripov, pisanje SMS-ov, izdelovanje piktogramov oziroma slikopisov izdelovanje grafitov uglasbitev pesmi izdelovanje slovarja neologizmov, izdelovanje kipov, snemanje filma izdelovanje reklam, zbiranje ljudskega izročila, prevajanje, prirejanje razrednih debatnih okroglih miz, dramatiziranje in še mnogo zanimivih aktivnosti, med katerimi lahko vsak učenec lahko poišče zase nekaj, kar ga zanima in privlači. Za učence, ki jim je računalnik vsakdanji spremljevalec, so pomembne tudi dejavnosti, ki spodbujajo uporabo digitalnih tehnologij, tako se berilo npr. navezuje tudi na spletno stran www.svetizbesed.com, kjer so dodatne naloge za učence, povezane z obravnavanimi besedili, video- in avdioposnetki, klepetalnica in natečaji, ki tudi spodbujajo branje in pisanje umetnostnih besedil.

Naloge v berilu so strokovno dobro zasnovane, saj omogočajo razvijanje sposobnosti književne recepcije; tj. sposobnosti književnega branja in sposobnosti literarnega raziskovanja, vplivajo na doživljanje, razumevanje in vrednotenje prebranega besedila ter spodbujajo učenčevo izražanje po branju besedila. Za razvijanje sposobnosti literarnega branja, včasih pa tudi že za interpretacijo, primerjanje, sklepanje in vrednotenje besedil pa so pomembna tudi dodatna gradiva za učence, npr. zgoščenka in videokaseta, ki sta tudi priloženi berilu.

Berilo *Novi svet* iz besed 7, ki spodbuja vse štiri sporazumevalne dejavnosti in uvaja v pouk različne metode, z zelo dobro izbranimi književnimi deli, ki jih spremljajo tudi besedila za širjenje učenčevega književnovednega znanja, omogoča doseganje vseh v učnem načrtu predvidenih ciljev – poleg razvijanja sporazumevalne, tudi razvijanje doživljajske, domišljijskoustvarjalne, vrednotenjske in intelektualne zmožnost.

Lahko bi rekli, da je berilo *Novi svet* iz besed 7 sestavljeno z velikim posluhom za učence, saj upošteva njihove interese in zmožnosti oziroma sposobnosti. Prav zaradi tega je berilo tudi v veliko veselje učitelju, saj mu olajšuje delo, ob tem pa pušča dovolj svobode tudi pri prilagajanju učencem, ki jih sam najbolje pozna.

mag. Nataša Špolad Manfreda

